

Секція 14. Історія України: минуле та сучасність**ШЛЯХ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ ПОДІЇ ХХ
СТОЛІТТЯ**

***ПІСТРУЙ Антоніна, здобувачка вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет***

Анотація: досліджено ключові етапи на шляху до здобуття незалежності України у ХХ столітті. Виявлено основні події, які вплинули на формування національної самосвідомості та сприяли відновленню української державності. Проаналізовано вплив Української революції, радянських репресій, Другої світової війни, дисидентського руху та перебудови на процес здобуття суверенітету. Окремо розглянуто роль важливих політичних організацій і діячів, які сприяли встановленню незалежної України.

Ключові слова: незалежність України, Українська революція, УНР, Радянський Союз, Голодомор, ОУН, УПА, дисидентський рух, перебудова, Народний Рух України, референдум 1991.

Шлях до незалежності України у ХХ столітті був складним, насиченим драматичними подіями та тривалими періодами боротьби. Він охоплював кілька ключових етапів, які включали військові конфлікти, культурну, політичну й ідеологічну боротьбу. Першим важливим періодом на цьому шляху стала Українська революція 1917–1921 років. Після Лютневої революції в Росії 1917 року та розпаду Російської імперії українці скористалися історичною нагодою для проголошення власної держави. У березні 1917 року була створена Центральна Рада, яка спочатку виступала за автономію України в складі Росії, але згодом оголосила про повну незалежність.

22 січня 1918 року Центральна Рада проголосила IV Універсал, який офіційно підтвердив незалежність Української Народної Республіки (УНР). Однак становлення нової держави було важким через військові конфлікти з більшовицькою Росією, польськими силами та внутрішні політичні розбіжності. Війни, що охопили Україну в цей період, призвели до втрати незалежності й у 1921 році радянська влада остаточно встановила контроль над територією України.

Після цього Україна була інкорпорована до складу Радянського Союзу як Українська Радянська Соціалістична Республіка (УРСР). Проте, національна ідея ніколи не згасала, незважаючи на жорстокі репресії радянського режиму. Одним з найстрашніших періодів для українського народу став Голодомор 1932–1933 років, який був штучно організований радянською владою для того, щоб зламати опір селянства та придушити будь-які спроби відновлення української самостійності. Цей геноцид призвів до мільйонів смертей і глибоко вразив українське суспільство.

Окрім Голодомору, у 1930-х роках відбулися масові сталінські репресії, спрямовані на знищення української інтелігенції, політичних діячів та культурних діячів, які виступали за незалежність України. Однак ідея української державності знову набула сили під час Другої світової війни, коли Організація українських націоналістів (ОУН) та Українська повстанська армія (УПА) розпочали боротьбу як проти німецьких, так і радянських окупантів. Ці рухи залишили глибокий слід в українській історії, хоча їхня боротьба не призвела до здобуття незалежності в той час [1].

Наступним важливим етапом на шляху до незалежності став дисидентський рух, що виник у 1960-х роках. Це був час, коли мирні протестувальники та інтелігенція виступали за права людини, національну самобутність та незалежність від Радянського Союзу. Відомими діячами цього руху стали такі постаті, як Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко та інші, які, незважаючи на переслідування і репресії, продовжували боротися за свободу слова та національну ідентичність.

Переломний момент у боротьбі за незалежність настав наприкінці 1980-х років, коли розпочалася політика гласності та перебудови, ініційована Михайлом Горбачовим. Ці реформи ослабили контроль Кремля над республіками СРСР, що сприяло активізації національних рухів. У 1989 році в Україні був створений Народний Рух України за перебудову, який став провідною політичною силою в боротьбі за суверенітет. Після провалу

серпневого путчу в Москві 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила незалежність України [2].

Підтвердженням цього історичного рішення став Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 року, на якому понад 90% українців проголосували за незалежність своєї держави. Ця подія стала кульмінацією довгого і важкого шляху до самостійності, завершивши епоху радянського панування над Україною.

Таким чином, ХХ століття було періодом випробувань, боротьби та самовизначення для України. Вона пройшла шлях від спроб створення незалежної держави на початку століття до її остаточного здобуття наприкінці 1991 року, закріпивши своє місце на політичній карті світу як суверенна країна.

Література:

1. Побережець Г. С. Незалежність України у 1991 році та перехід до демократії. *Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 53): матеріали*, 95. 2023.
2. Побережець Г. С. Суспільно-економічний розвиток України у другій пол. 50-х–та на поч. 60-х рр. ХХ ст. *РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ*, 88. 2022.

Abstract: The article explores the key stages in Ukraine's path to independence in the 20th century. It identifies the main events that influenced the formation of national consciousness and contributed to the restoration of Ukrainian statehood. The impact of the Ukrainian Revolution, Soviet repressions, World War II, the dissident movement, and the period of perestroika on the process of gaining sovereignty is analyzed. The role of significant political organizations and figures that contributed to the establishment of an independent Ukraine is also examined.

Keywords: Ukraine's independence, Ukrainian Revolution, UPR, Soviet Union, Holodomor, OUN, UPA, dissident movement, perestroika, People's Movement of Ukraine, 1991 referendum.

*Науковий керівник- ПОБЕРЕЖЕЦЬ Ганна
канд. іст. наук., доцент кафедри українознавства
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*